

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2015 r. w Lublinie

sprawy R. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do odsetek

na skutek apelacji R. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 14 maja 2015 r. sygn. akt IV U 1024/14

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok i ustala R. B. prawo

do odsetek za okres od dnia 15 czerwca 2013 roku do dnia 31 lipca 2014 roku;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz R. B. kwotę 210 (dwieście dziesięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Elżbieta Gawda Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

III AUa 611/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił odwołanie wnioskodawcy R. B. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. odmawiającej prawa do odsetek od wyrównania renty socjalnej za okres od 1 maja 2013 r. do 31 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Decyzją z dnia 10 czerwca 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił R. B. prawa do renty socjalnej wskazując, że komisja lekarska nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy.

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2014 r., wydanym w sprawie IV U 887/13 Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił R. B. prawo do renty socjalnej na okres od 1 maja 2013 r. do 1 sierpnia 2016 r. Wyrokiem z dnia 28 maja 2014 r., wydanym w sprawie III AUa 302/14 Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację organu rentowego.

Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem wpłynął do organu rentowego dnia 20 czerwca 2014 r. Decyzją z dnia 15 lipca 2014 r. pozwany wykonał wyrok i przyznał wnioskodawcy prawo do renty socjalnej. Należność z tytułu renty socjalnej za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. w kwocie 8547,84 zł została przekazana na rachunek bankowy ubezpieczonego.

W dniu 6 sierpnia 2014 r. ubezpieczony złożył wniosek o wypłatę zaległych odsetek za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. od wypłaconej kwoty wyrównania świadczenia rentowego. Zaskarżoną decyzją z dnia 11 sierpnia 2014 r. pozwany odmówił prawa do wypłaty odsetek.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania przywołując przepisy ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 121). Zgodnie z treścią art. 85 ust. 1 tej ustawy jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W przypadku renty socjalnej zgodnie z art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 982 ze zm.) terminy te określa art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 748) .). W świetle tych przepisów organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Okręgowy zważył, że w sprawie o rentę socjalną sporną okolicznością było istnienie u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy, zatem istotne

w kontekście prawa do odsetek jest stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności, warunkującej prawo do świadczenia.

W myśl art. 14 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach, oceny niezdolności do pracy dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik ZUS oraz Komisja Lekarska. Orzeczenie komisji z dnia 4 czerwca 2013 r. co do zdolności ubezpieczonego do pracy stanowiło podstawę odmowy prawa do świadczenia w postępowaniu przed organem rentowym.

W ocenie Sądu Okręgowego w sprawie wnioskodawcy nie można mówić o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczenia, gdyż do wydania odmownej decyzji doszło na skutek orzeczeń wydanych przez Lekarza Orzecznika ZUS i Komisji Lekarskiej stwierdzających, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy. W ocenie Sądu choroby psychiczne, a na taką cierpi wnioskodawca, mają to do siebie, że występują w ich przebiegu okresy nasilenia i remisji. Między badaniem przeprowadzonym przez Komisję Lekarską ZUS, a badaniem przez biegłego sądowego psychiatrę w dniu 11.11.2013 r. upłynął okres 4 miesięcy, zatem objawy schizofrenii mogły się nasilić. W ocenie Sądu termin do wydania decyzji dla organu rentowego powinien być liczony od daty doręczenia mu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 24 lutego 2014 r. a powyższe miało miejsce w dniu 20 czerwca 2014 r. W ustawowym terminie, bowiem w dniu 15 lipca 2014 r., organ rentowy wydał decyzję przyznającą ubezpieczonemu prawo do renty socjalnej i zobowiązał ubezpieczonego do złożenia dokumentów potwierdzających lub nie osiąganie przez niego przychodów od tej daty. Po uzyskaniu tych dokumentów organ rentowy wypłacił rentę socjalną.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie art. 118 ust. 1 i 1a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 85 ust. 1 cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędne uznanie, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia rentowego.

Wskazując na ten zarzut skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Wnosił nadto o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Apelujący uzasadnił, że nie z winy ubezpieczonego lekarze orzekający w ZUS błędnie określili stan psychiczny wnioskodawcy i wydali wadliwe orzeczenie, mimo posiadania wszelkich potrzebnych dokumentów i dowodów. Wykładnia systemowa art. 118 ust. 1a i 1a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prowadzi do wniosku, że przepis dotyczy takiej sytuacji gdy dla wykazania okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia zostały przedstawione odpowiednie dowody dopiero w postępowaniu sądowym. Taka sytuacja nie wystąpiła w niniejszej sprawie, zatem pozwany ponosi odpowiedzialność za nieustalenie w wymaganym terminie prawa do renty.

Z tych względów wnioskodawca uznawał apelację za uzasadnioną i wnosił o ustalenie prawa do odsetek od dnia 1 maja 2013 r. do dnia 31 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawca co do zasady i w znacznej części zasługuje na uwzględnienie. Uzasadniony jest zarzut naruszenia prawa materialnego, wskazanego w apelacji.

Przepis art. 85 ust. 1 cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych gwarantuje ubezpieczonemu prawo do odsetek, jeżeli organ rentowy nie ustalił prawa do świadczenia w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych. Odpowiedzialność organu jest wyłączona, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Art. 118 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS obliguje organ rentowy do wydania decyzji ustalającej prawo do świadczenia w terminie 30-dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności, niezbędnej do wydania tej decyzji. Termin ten jest zachowany jeśli organ rentowy wyda decyzję w ciągu 30 dni od dnia wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, pod warunkiem wszakże, że organ nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Nietrafnie Sąd Okręgowy przyjął, że w sprawie niniejszej decydująca dla oceny czy pozwany opóźnił się z wydaniem decyzji, jest data wpływu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie oddalającego apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach, ustalającego wnioskodawcy prawo do renty socjalnej. W sprawie tej Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza psychiatry, który opierając się na badaniu bezpośrednim jak i na dokumentacji złożonej przed organem rentowym ustalił, że wnioskodawca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Badający skarżącego Lekarz Orzecznik ZUS dysponował tym samym materiałem dowodowym, który stanowił podstawę oceny stanu zdrowia w postępowaniu sądowym. Jego ocena okazała się jednak nietrafna.

Dowolnie Sąd Okręgowy przyjął, że w okresie między badaniem przez lekarzy orzekających w ZUS a badaniem przez biegłego lekarza psychiatrę stan chorobowy wnioskodawcy „mógł się nasilić”. Okoliczności te nie wynikają z opinii biegłego, który ocenił stan zdrowia skarżącego na datę złożenia wniosku o rentę socjalną. Gdyby zatem Lekarz Orzecznik prawidłowo ocenił stan zdrowia skarżącego, pozwany wydałby trafną decyzję, ustalającą prawo do renty socjalnej na dalszy okres. Nietrafne orzeczenie bez wątplenia obciąża organ rentowy i oznacza, że ponosi on odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji.

Postępowanie w sprawie o rentę, w tym rentę socjalną, prowadzone jest z udziałem lekarzy orzeczników, co wynika wprost z treści art. 14 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach ZUS. Ich wadliwa ocena zdolności ubezpieczonego do pracy oznacza zatem odpowiedzialność organu rentowego z tytułu odsetek, jeżeli materiał dowodowy zgromadzony na etapie postępowania przed tym organem daje podstawę do dokonania prawidłowej oceny a co za tym idzie do wydania trafnej decyzji. W tej sytuacji nie można przyjąć, że 30-dniowy termin do wydania decyzji jest liczony od dnia wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

W sprawie niniejszej biegły sądowy dysponował takim samym materiałem dowodowym jak Lekarz Orzecznik. Dokonał jednak odmiennej oceny stanu zdrowia wnioskodawcy, co stało się powodem zmiany zaskarżonej decyzji. W tej sytuacji pozwany winien wypłacić wnioskodawcy odsetki za okres opóźnienia w przyznaniu świadczenia. Wymagany 30-dniowy termin winien być liczony od daty orzeczenia Lekarza Orzecznika tj. od 22 kwietnia 2013 r. Pozwany winien był wydać decyzję do 22 maja 2013 r. Termin wypłaty renty socjalnej ustalony został na dzień do 15-go każdego miesiąca, zatem wypłata renty winna nastąpić do dnia 15 czerwca 2013 r. Tym samym opóźnienie w wypłacie świadczenia to okres od 15 czerwca 2013 r. do 31 lipca 2014 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił częściowo zaskarżony wyrok w trybie art. 386 § 1 k.p.c. W pozostałej części tj. co do wypłaty odsetek za okres od 1 maja 2013 r. do 14 czerwca 2013 r. Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Wnioskodawca w znacznej części wygrał sprawę, zatem z mocy art. 98 § 1 k.p.c. pozwany winien zwrócić poniesione koszty procesu za obie instancje. Zasadzając koszty Sąd Apelacyjny miał na uwadze treść § 11 ust. 2 (koszty zastępstwa w kwocie 60 zł) oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 (koszty zastępstwa w kwocie 150 zł) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst. jedn. Dz.U. Nr 490 z 2013 r.).